

TANITÓBARÁT.

HAVI KÖZLŐ.

SZERKESZTI ÉS KIADJA :

ZIEGLER GÉZA.

III. év.

1888.
Október.

10. szám.

Tartalom :

1. A reklám. Irta: Z. G. — 2. A vizsgálatok árnyoldalai. Irta: *Dreiszigler Ferencz.* — 3. Egy néptanító viszontagságai Irta: *Rácz Ferencz.* — 4. Levél a szerkesztőhöz. Irta: *Wilfinger Károly.* — 5. Beküldetett. — 6. Mulató.

GYŐR, 1888.

TANITÓBARÁT.

Havi közlő.

Megjelenik minden hónap közepén.

Előfizetési ára:

Fél évre 1 frt.
 Egész évre 2 frt.
 Egy oldal hirdetés . . . 5 frt.

Október.

A lap szellemi és anyagi részét illető küldemények így címezendők: „**Tanítóbarát**“ szerkesztőségének Győrött.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

A r e k l á m.

A hivatalos lap okt. 3-iki számában a „Tarlózás a tanítók szakolvasmányaiból“ czim alatt egy vezércikkféle jelent meg, mely cziménél fogva fölkelte érdeklődésünket. Azonban alig olvastunk el belőle egy hasábocksát, olyan kaczagásra indított, a minőt a mi tudományos bárgyuságában komoly hivatalos „Közlöny“-ünktől épen nem vártunk volna.

A lapban ugyanis egy magát tanfelügyelőnek nevezett egyéniség, rettentő naiv és gyerekesen komoly orczával elmondja, hogy ő a tanítóktól az olvasmányokat illetőleg legelőször is azt kérdezi:

„Olvasta-e rendszeren a Néptanítók Lapját s ennek mely közleményei nyerték meg leginkább tetszését?“

Éleczlapba illő kérdés, melynek komikus voltát fokozza az a leginkább szócska s az a komolyság, a melylyel föl van téve.

Szinte magam előtt látom a kérdezőnek bárgyu nagyképét és a kérdezettek zavarát, mert ha van is olyan néptanító, aki nem éleczlap helyett olvassa a Néptanítók Lapját, hanem keserü unalomból, még annak is gondot ad az a felelet, hogy miféle czikkek tetszettek benne leginkább.

A ki mégis némi őszinteséggel akart felelni erre a kérdésre, bizonyosan azt mondta:

- A szerkesztői izenetek.
- Miért?
- Mert választékos gorombasággal vannak írva!

*

De ha a cikkíró, ez a pedagógiai szende, megelégedett volna azzal, hogy így pellengérré állítja józan értelmiségét, nem szólnánk a dologhoz, hanem a névtelen ur, olyan vakmerő reklámot csinál a lapban némely pedagógiai lapnak, mintha csak a jenkik országában volnánk.

Reklámot csinál egy évek óta haldokló pedagógiai nyomorocznak, a „Család és Iskola“ czimű pedagógiai idétlen szülöttnek s azt állítja, hogy legtöbb olvasója van a ped. szaklapok között a „Család és Iskola“-nak.

Nem is kérdezzük olvasóinkat, hogy hányan ismerik, csak arra hivatkozunk, hogy mikor a Tanítóbaráthoz Budapestre érkeztek az előfizetések, ugyanegy postakönyvbe voltak írva a Tanítóbarát előfizései, a Család és Iskola előfizéseivel, sőt mert egy kerületben volt két szerkesztőség, egy postaszolga hordta ki a két lap utalványait. Így tehát volt alkalmunk látni, hogy az a „legelterjedtebb“ lap januáriusban alig kapott negyven előfizetőt, s maguk a postahivatalnokok is nem egyszer éleződtek fölötte.

Ez az oka annak is, hogy a Család és Iskola minden esztendőben változtat szerkesztőt, mert bizony áldatlan munka is az, ha negyven-ötven emner számára kell lapot szerkeszteni, s azok közül is ki tudja hány olvassa!

Az érdemes férfiú fölsőrol ezenkívül még egy csomó tanügyi lapot, de a mienket föl sem említi.

De mi ezt nem vesszük rossz néven, mert mi nem a tanfelügyelőknek szerkesztünk lapot, sem a miniszternek, sőt arra sincs szükségünk, hogy a hivatalos lap csináljon mellettünk reklámot, — elkel a jó bor czégér nélkül is!

Z. G.

A vizsgálatok árnyoldalai *)

Az előbbi pontokban szerző kimutatja, hogy az iskolai záróvizsgálatokhoz fűzött előnyök nem léteznek. U. i. sem a tanító sem a tanítvány be nem számolhatnak az egész éven át tett igazi sáfárkodásukról; a vizsgálat nem buzdítja, mert nem szabad, hogy buzdítsa, sem a tanulót sem a tanítót működésében; nem lévén szakképzettségök a szülőknél és az iskolaszéknél, nem érthetik meg a tanító működését, emélfogva azt a képzelt kapesot a társadalom és az iskola között a vizsgálat meg nem teremtheti; végre a tanító be nem mutathatja a tanításbeli ügyességét a vizsgálaton, annál kevésbé a tanügyi újításokat, — de ha ez lehetséges lenne is, az ezekhez kötött előnyök a nagyközönség laikus voltán hajótörést szenvednének. A vizsgálatához kötött ezen előnyök nem csekély fontosságúak, és ha ezen előnyök a vizsgálatban megvolnának, az hatalmas paedagogiai intézmény lenne; azonban, a vizsgálatnak a tanügy előbbrevitelére semmi, de semmi befolyása nincs. Hanem igen is vannak hátrányok, a melyek a vizsgálatból erednek!

Ezeket a hátrányokat Dreisziger a következőkben adja elő:

1) Tudjuk, hogy a tanító működését a záróvizsgálatokon egy laikus egyénékből összeállított iskolaszék, nem különben a laikus nagyközönség szokta megítélni. Ezt a „jogát“ gyakorolni annyira megszokta már az iskolaszék és sokhelyt a nagyközönség, hogy igen sokszor nagyon is követelőleg lépnek föl e tekintetben, — és bírálatával sújtja e két elem a tanítót, ha az ő laikus szája ize szerint nem vizsgálják. És annyira megszokta már a közönség ezt, mint a hogy megszokta, hogy a nap minden reggel felkel és este lenyugszik. Valamint nagy lenne a riadalom, ha a nap egyszer nem jönne föl az ő szokott idejében: azonképen nagy riadalmat okozna a vizsgálat barátainak, ha az iskolának ezt a képzelt napját végkép leszorítaná a komoly paedagogus-világ az iskola egéről. Tekintve a többi között ezt a körülményt is, nem fogom ez értekezés végén a nagyközönség hivatalos érintkezésének végleges beszüntetését ajánlani; hanem mivel ez a mai hivatalos érintkezés (a vizsgálat) káros hatású az iskolára, annak reformálását fogom ajánlani. Ennek az ideje pedig — a paedagógiai tudományok haladását tekintve — nem lehet messze. Nem lehet, de nem is szabad ez időnek messze lenni, mert — hogy a hasonlatnál maradjunk — az

*) Mutatványrészlet Dreisziger Ferencnek »Az iskolai vizsgálatokról« című röpiratából.

iskola egének ez a képzelt napja éppen olyan hatással van a tanítói karra és magára a tanítói állásra, mint télen a reggeli nap a természetre: fagyaszt. Megfagyasztja a sziveket a tanító, az iskola iránt, a minek végeredménye aztán a tanítói kar, a tanítói állás lealáztatása.

Mert nem lealázó-e az a tanító-testületre, hogy sokszor, de milyen sokszor, nálánál műveletlenebb, nemesak, hanem nem kevésszer éppen tudatlan egének mondanak nehéz, mély tanulmányt igénylő munkája fölött itéletet!? És a társadalom ez itéleteket jogosultaknak, döntőknek tartja. Lealázó ez a tanítói állásra, mert ez által a nevelő-oktatás kicsinyeltetvén, az ezzel foglalkozók és ezen állás is kicsinyeltetni fog. Csakis e körülményből ered minden henczegőnek a tanítók fölé való kerekedése; ez egyik oka annak, hogy a tanítói működést mindenki érteni akarja, — és hiszi, hogy ért hozzá. Ez évtized legelején történt, hogy egyik kollegám vizsgálatán a falu — béresből lett — parasztbirójának nem tetszett a különben ügyes számtalány, mert — mint mondá — ő maga sem tudja megfejteti, minek gyötri ezzel a tanulókat. Megjegyzem, hogy ez a nyílt vizsgálaton történt. Az én kollegám elpirult, hogy a másik pillanatban a halottnál is halványabb legyen, és reszkető ajakkal bár, de mosolyogva fordult a bíróhoz, hogy kérdezzen hát ő. És ő kérdezni — akart. Egy pár ügyetlen mozdulat, sűrű, zavart jelentő köhintések, a nadrág két kézzel való gyakori fölrángatása, kollegám egymást érő — a bírót még inkább zavarba hozni czélzó — buzdításai és a bíró részéről egy végső fültő-vakarás után óriási hahota a hallgatóság és később a tanulók részéről azt eredményezték, hogy a bíró szégyenkezve ott hagyta a vizsgálatot. — Nem tudom, ki hogyan itéli meg kollegám e viselkedését, de én gratuláltam neki a vizsgálat után. Mert a tanító tekintélye a tanulók előtt szent és sérthetetlen! Különösen az ily módon megrontott, megsértett tanítói tekintély az, mely romba dönti, vagy a legjobb esetben is nagyon veszélyezteti a tanító működésének eredményét.

Ezt az én kollegám ezzel az emberrel még megtehetette, de ha egy kvalifikált, a tanítónál routinirozottabb beszédű ember ártja magát a vizsgálaton a dologba?! A tanító némán kénytelen tűrni illetén megaláztatását, mert ha ellentmond, sokszor állásába, kényerébe kerül.

A ki azt mondaná, hogy az igazán kvalifikált ember látja, hogy a paedagógiai szaktudományhoz nem ért, azért nem is avatkozik a

dologba, — hát biz az egy kicsit tévedne. Igaz hogy ennek így kellene lenni; hanem a tanítói működés — úgy látszik — e szabály alól kivételt képez. Mert — hogy esupán a legszembeszökőbb példát hozzam fel — a kultuszminiszter már csak kvalifikált ember! Európai szinten álló műveltségét még ellenei is elismerik és — mégis azt mondta, hogy a tanítói működés megbirálásához nem kell szakműveltség. Ne feledjük, hogy ezt az az ember mondotta az ország színe előtt, a ki „apostola“ a népoktatásnak is. Hogy mondhatta ő ezt? Hát csak úgy, hogy a tudományok paedagógiai szakának nem hatolt mélyére; nála a paedagógiai szakember csak az egyetemi tanárnál kezdődik. Arra vall legalább eddigi működése. Mert ha másképp beszélne is, mint a hogy beszél, tettei még is az ellenkezőt bizonyítanák.

Ezt az elvet vallja és ebben a meggyőződésben él — elenyészőleg csekély kivétellel — a társadalom minden tagja. És ezt az elvet legkönnyebb a vizsgálaton érvényre emelni, mert ott nyílik rá bő alkalom. Ezzel aztán lealáztatik a tanítói állás, és igen gyakran megszegyenítettik a tanító.

A záróvizsgálatok legelső árnyoldala tehát, hogy a tanítói állás és a tanítói karnak megalázására alkalmat ad.

2) Mivel sok tanító jobban szereti hiúságát táplálni, mint hivatásának igazán megfelelni, és mivel néha bizony a kedvezőtlenül alakult és a tanítóra pressziót gyakorló körülmények készítenek rá: sok tanító megalkuszik a körülményekkel, és a nagyközönség szája ize szerint „vizsgázik.“

Ennek nem volna szabad megtörténni. De fájdalom, nagyon is megtörténik. Éppen azért ezt tartom én a vizsgálat legsötétebb árnyoldalának, mert ez teremti meg legtöbb tanítóban a lelkiismeretlenséget, a mi a tanítónak morális hátrányára van; ez öli meg a tanítóban a pályája iránti szeretetet, lelkesültséget; ez tereli el a népoktatást kitűzött céljától és hamis, kevés értékű, sokszor káros cél felé vezet.

Azt mondják, hogy ez vád a tanítóságra. A ki elfogulatlanul szemlélte különösen az egy helyen működő oly tanítók működését, (tisztelet a kivételeknek!) kik párhuzamos osztályt vezetnek, és látta azt a rettenetes buzgólkodást, melylyel egyik „jobb vizsgálatot akar csinálni“ mint a másik, — az be fogja látni a fönnebbi állítás igazságát. Az belátja azt is, hogy ezeknél a cél: a közönséget „kielégíteni“, nem pedig: a népoktatás célját elérni.

Nagyon jellemző idevonatkozólag Magdics K. nyilatkozata.

Ő egész őszintén megmondja, hogy habár meg volt és meg van győződve, miszerint az olvasókönyvek alapján való tanítás előnyösebb, mint a szakkönyvecskékkel való oktatás, mindannak daczára ő a szakkönyvecskékhez állt, mivel az iskolaszéknek az olvasókönyvekkel elért és kimutatott eredmény nem tetszett. Magdics még becsülendő, mivel ő vérző szívvvel tette e meggyőződése ellen való dolgot, és van annyi lélekereje, hogy ezt nyilvánosan is elismerje. Hanem hányan vannak, akik ezt a köpönyeg-fordítást hiuságból teszik, és nem csinálnak ebből lelkiismereti kérdést? Az ilyenek aztán csinálják a „szép“ vizsgálatokat, szedik a népoktatás czéljának vére árán szerzett hamis babért, — és kinevetik, és igen sokszor kicsinylik a lelkiismeretes, törekvő és a népoktatás czéljától eltérni nem akaró kartársat.

Mert hát mit is óhajt a nagy közönség? Azt, hogy minden gyermek úgy feleljen, mint a parancsolat, hiba nélkül. Azt tartja a nagy hözönség a legsikerültebb vizsgálatnak és a legjobb tanítónak, a hol és a kinek tanítványai a kérdést teljesen be sem várva mondják a gyermek szájába nem való ezifra mondatokat, mint a karikaesapás — és értenek belőle arnyit, mint a karikaesapás. Ezen állapot létezését bizonyítja Fonyó P. azon nyilatkozata is, mely szerint a vizsgálati anyagot (ő a hittanira értette) a hol párhuzamos osztály van, úgy kell beosztani, hogy ezen osztályok ne feleljenek mindenütt egyet, mert a közönség megunná; és hogy a kérdések úgy alkalmazandók, miszerint lehetőleg minden tanuló tudjon felelni a jobbaknak nehezebb, a gyengébbeknek könnyebb kérdést adván. Fonyó urat, mint praktikus katekétát bámulom, a mint annak egy helyen kifejezést is adtam; nagyrabecsülöm a tanügyi irodalom terén kifejtett munkálkodását is: de ez nem tart vissza attól, hogy ezen — a nyilvánosság elé bocsátott — nézetét ne kifogásoljam. Ő itt megalkudott a körülményekkel, és ezen alku közben kifelelte a számitásból, hogy a fönnebb jelzett vizsgálás által hamis információt nyer a közönség a gyermekek képességéről, a mennyiben azon meggyőződéssel fog távozni a vizsgálatról, hogy a „könnyebb kérdést“ kapott gyöngébbek is tudják a nehezebb dolgokat, egy szóval hogy minden gyermek mindent tud. Hogy pedig ilyen nem létezik, kik tudják jobban, mint éppen a tanítók.

Azaz hogy hát nem az alku milyenségében van itt a kivetni való, mert ezt ennél jobban kialkudni nem igen lehet, hanem az a hiba, hogy F. ur megalkudott a körülményekkel a nevelő-oktatás kárára. Mert az, a mit a nagy közönség a vizsgálatokon kíván, ha-

tározottan hátrányára van a népoktatás valódi céljának; tehát a nagy közönséggel alkuba bocsátkozni nem szabad, mert az iskola célja bánja meg azt; ha pedig — a vizsgálatok jelen szervezükben meghagyatván — ezzel ellenkezően cselekszünk, a nagy közönségnek nem tetszik. „Minden gépies dresszura, tanítványaidnak dróton való rángatása a nagy tömegre büvésziösen hat, birka-szemeit csodálkozással mereszti rád és „ügyes“ „okos“ tanítványaidra; de csak azért, mert éppen csak a külsőre néz, és csakis azt képes megérteni. Egy táncmesternek működését gyakran jobban méltányolják, mint a tanítóét; de azért az utóbbiak ne legyenek táncmesterekké, kik úgy tánczolnak, mint a t. ez. közönségnek és a korszellemnek épen füttyülni méltóztatik.“ Megvallom, örülök, hogy éppen Kellnerrel mondhatom itt el mély meggyőződésemet, pedig azért, mert 1) ő oly magaslaton áll, a hova nem ér fel az a vád, mintha elfogult lenne egyesek- és a közönséggel szemben; 2) mert ő (ugyan nem egész odaadással) habár a vizsgálat embere lévén, mindannak daczára ilyen visszaélésektől óvja a tanítókat, kiket a nagy közönség illetén kívánalmi könnyen kísértetbe hozhatnak.

Hanem azért a közönség nem tágit, mert nem érti máskép. Nem gondol arra a klapoló vizsgálat „gyönyörébe“ merült laikus publikum, hogy ezért az ő gyönyörködtetéseért mily óriási dresszura történt azon iskolában pár hét óta, — azt sem gondolja meg, hogy az ő kedvéért mennyire eltért az iskola igazi céljától. Nem gondolja az a közönség, hogy az a cifra ruhákba öltöztetett mondóka csupa szemfényvesztés, — hogy azt az a szegény gyermek absolute nem érti, mert az, mint egy nehéz kő darab a gyomorban, úgy fekszik a gyermek lelkén megemészthetlenül, feldolgozatlanul, míg vagy el nem enyészik, vagy a gyermeki agyat végkép el nem rontja. Nem is álmodja a közönség, hogy mily lélekölő munka eredménye az a fényes por, amit szemébe hintenek, és hogy mennyire megkinozta az a munka a gyenge gyermeki agyat.

Esze ágában sincs a publikumnak, hogy azokkal a cifra szavakkal igen gyakran megcsalják. Mert hány tanító vetemedik arra a lelkiismeretlen tetre, hogy a vizsgálaton előre kijelelt és külön-külön betanított kérdésekkel csalja meg a publikumot! Az ilyen rajtakapott tanítók hányszor szégyenítették már meg, és hányszor hoztak ezzel szégyent a tanítói karra! Kérve-kérem a kollega urakat, hogy „a kinek nem inge, ne vegye magára;“ mert ismétlem, hogy nem egy tiszteletre méltó kivételt ismerek.

És hányan vagyunk, kik neveket említhetnénk, ha oly tanítókról van szó, a kik nem bocsátják vizsgálatra a gyengébb tanulókat; és ha azok mégis eljönnek a vizsgálatra, kibotolják!? De a nagy közönség, kiváltképpen az iskolaszék nem tágit!

Nem is sejti a vizsgálat után ítélő közönség, hogy az ő „gusztusa“ szerint vizsgázó tanítónak elismeréssel adózván, mekkora kárt okoz a nevelésügynek. Hogy ne lenne az nagy hátrányára a nevelésügynek, ha olyan kap elismerést, a ki lelkiismeretlenül elfordulva a népoktatás szent céljától, saját hiúságának táplálását és a közönség rossz izlését kielégíteni tűzte ki önző céljául! Különösen fokozódik e baj, e hátrány nagysága akkor, ha az érdemetlenül dicsért mellett a becsületes, jellemerős, törekvő és a népoktatás magasztos célját saját hiúsága és a nagy közönség rossz izlésének és káros kivánságának eléje tevő tanító elismerést nem nyer, de sőt nemes munkájában háborgattatik, nemesak, hanem gyakran — nem változtatván tanítványait madár-ámitó kereplővé — rosszalással, kicsinyléssel találkozik szent buzgalmanak elismerése fejében. Azt megerősíti bűnében, ezt elkeseríti és sokszor erőszakkal lelkiismeretlen működésre, meggyőződése elleni sanyaru munkára készíti. Magdics nem maga volt a tanítás között!

Ha a vizsgálat nincs, illetve, ha a vizsgálatnak nem az eddig szokásban lévő az értelme és nem oly nagy a jelentősége, hát ezen hátrányok nem fordulnának elő, mert hiányoznék az alkalom. Lesznek mindig lelkiismeretlen tanítók, az tény; de a vizsgálat egy lelkiismeretlen tanítót sem tett még ez ideig buzgó, lelkiismeretes tanítóvá, hanem szemfényvesztővé — erősebb kifejezést használni nem akarok — igen is sokat! Bebizonyítottuk ezt fennebb, de sokkal több és kézzelfoghatóbb példát mutat az élet.

Jobb lenne, ha addig, míg a tanító a vizsgálatra dresszirozza tanítványait, inkább ne tenne semmit. Ez kézzelfoghatólag több hasznára lenne a népoktatásnak. Hanem ő dolgozik, dressziroz, — mert a közönség, a vizsgálat!

Második hátránya a vizsgálatnak, hogy igen sok tanítót lelkiismeretlenségre vezet, a lélekölő magoltatásnak ez által utat nyit, és így a népoktatást idegen, rossz cél felé tereli.

3) És most! . . . Most ahhoz a ponthoz értem, a melyet legkönnyebb tárgyalnom, — de legnehezebb (bizonyos tekintetből) a nyilvánosság elé hoznom. Mert itt legkönnyebben félreérthetnek, félremagyarázhatják szándékomat. Éppen ezért szükségesnek látom

kijelenteni, hogy én személyt egyáltalán, de különösen most nem érintek, én a meglévő rossz rendszer ellen harcolok.

Az előző részben említettem már, hogy némely szemfényvesztő tanító, rajtakapván, megszegyenített, de ezzel egyszersmind a tanítói testületet is megszegyeníté. Vizsgáljuk az ilyen megszegyenítés eredményét.

Ha egy ily tanítót rajtakap eréiyes és szemes igazgatója, a helyett, hogy keményen megdorgálná az illetőt, és e dolog netáni többször elkövetett ismétlése esetében az ilyen egyén elcsapatásán fáradoznék (mert a lelkiismeretlenség tényleg és nyilvánosan beigazolható, a lelkiismeretlen tanító pedig az ő működése alatti generatio szellemi gyilkosa), a helyett, ismétlem, az egész tanítói testületre gyanakodni kezd. És hogy többé ki ne játszassék — a szakfelügyelet hazánkban még csupán a szép álmok honában létezvén — ahhoz a természetesnek látszó eszközhöz fordul, hogy egyik tanító a másik osztályát vizsgálzza; a működő tanító csupán szenvedőleges részt vehet osztálya vizsgálatán.

Ha a vizsgálat alkalmas lenne arra, hogy a tanító munkájának igazi eredményét a szakférfiak konstatálhatnák, hát akkor megjárna ez a dolog, de csak oly értelemben, hogy egy vagy több kartárs jelen lenne e vizsgálaton, az osztály-tanító kérdezne, és a vizsgálat végeztével a meghívott szakférfiak véleményyt mondanának az eredmény felől. De az előző pontok kimutatták, hogy a vizsgálat ennek megítélésére éppen nem alkalmas; így tehát még ezen „javított“ állapot sem felelne meg a célznak.

Mivel azonban a jelzett állapot megvan, kell, hogy részletesebben foglalkozzunk vele.

Ezt az állapotot hazánkban 18 helyen tapasztaltam; hanem hogy több is lehet, éppen nem kétlem. Ezen állapot eredete azonban mindenütt ugyanaz, a már fönnebb jelzett volt.

Ha ez az állapot nem is tenné tönkre a tanítói tekintélyt a tanulók előtt éppen úgy, mint a társadalom előtt; és ha — mivel ez által becsületességében, lelkiismeretességében és hivatalos kötelességének pontos teljesítésében kétkedvén, csalással vádoltatik hallgatólagosan — nem is alázná le annyira a tanítót, és gyakran nem is ölné el ez benne az önérzetet; még akkor is igen nagy paedagógiai botlás ez.

Mert a tanulók individualitásának figyelembe vétele képezi a tanítói működés legfőbb feladatát, és ez egyszersmind a nevelőoktatás egyik legnehezebben megoldható problémája. De ha figye-

lembe kell venni az individualitást az egyes előadásokkor, kétség-telen, hogy a vizsgálaton is figyelemben kell azt részesíteni. (A vizsgálat életképességét itt nem vehetem figyelembé.) Nem túlzott mértékben kívánt individualitást értek. Mi tanítók legjobban tudhatjuk, hogy mily óriási munka, mily lelkiismeretes és szemes megfigyelés kell a tanulók individualitásának kiismeréséhez; és azt is tudjuk, hogy e munkánk soha sem lehet igazán teljes és tökéletes. Hát az a tanító (legyen az bár a praxisban utólérhetlen, s legyenek theoretikus tudományokban igazán elismerésre méltó ismeretei) a ki akkor látja a tanulókat először, a ki azok individualitását ennél fogva még csak nem is sejtethi, mit fog tenni? Tapogatózik! Kérdéseit taláalomra adja fel. Igen gyakran a leglassubb gondolkozású gyermek oly kérdést kap, a melynek megfejtése a gyors, találékony eszű gyermeknek is munkát adna; és megfordítva. Hogy aztán milyenek lesznek a kapott feleletek, az ezekből világos. Történjék meg az ilyen eltévesztett kérdésre adott rossz felelet minden tárgynál 4—5-ször (a mi pedig, tudjuk, mily nevetségesen csekély szám az individualitás tanulmányozásának óriási nehézségéhez arányítva!), a tanító el van ítélve, ki van rá mondva a „pereat“ és el van temetve jó hire-neve!

Pedig, hogy az ezen alapon kimondott ítélet mennyire ingatag alapon áll és hányszor igazságtalan, azt könnyű kimutatni.

Mikor a meghívott vizsgázó tanító kollegája iskolájának eredményéről a vizsgálat végeztével kritikát mond, akkor összetes ítéletet alkot. Az összetes ítélet pedig az individuumokról alkotott egyenkinti ítélet — hogy úgy mondjam — kvintesszenciája. Hogy az összetes ítélet helyes és igazságos legyen, okvetlenül szükséges, hogy az ennek alkotó elemeit képező individualis ítéletek is biztosak és helyesek legyenek. Ha az individualis ítéletek ingatagok, helytelenek, az összetes ítélet is az. Az „idegen“ tanítónak kollegája tanítványairól a vizsgálaton hozható individualis ítéletei, mint tudjuk, nagyon is ingatagok, bátran kimondhatjuk, hogy semmit sem érnek; az ezek alapján alkotott összetes ítélet (az általános kritika) sem lehet tehát más, mint ingadozó, helytelen, értéktelen és sokszor igazságtalan.

Az így hozható ítélet ingatagságát, értékének kétségességét nagyban fokozza azon körülmény, hogy a tanulók sem ismerik a vizsgázó „idegen“ tanítót. Ez pedig nagyon is közre játszik a tanulók jó vagy rossz feleletének nyerhetésében. Hozzájárul még továbbá a vizsgázó tanítónak az osztály tanítójától elűtő modora,

hangja, kérdezési módja. Ezek is mind befolyással vannak a tanuló helyes v. helytelen felelet-adására.

Ellenvetésül szokták ezekre felhozni azt, hogy amit a gyermek igazán tud, azt bárkinek, bármilyen kérdésére is el tudja mondani; sőt határozottan káros, ha a gyermek egyféle kérdéshez szoktattatik, illetve csak egyoldalulag kérdeztetik. Hát ez utóbbi áll; csak hogy az iskolai rendes működés alatt, és nem a vizsgálaton, a hol erre idő nincs. Azt pedig kereken tagadom, hogy az iskolás gyermek bárkinek, bárminő kérdésére tudjon mindenkor helyesen és határozottan felelni, bármily alapos ismeretei legyenek is.

Azt mindenki tudja, hogy a népiskola csakis alapismereteket adhat, a melyekre aztán később építhet a növendék. Az is tény, hogy az iskola csakis akkor felel meg igazán kötelességének, ha az adott alapismeretek tiszták, szilárdak és maradandóak.

(Folyt. köv.)

Egy néptanító viszontagságai.*)

Nemcsak Tótkesziiben, hol ezelőtt 29 évvel bold. id. Pintér Ferencz mellett segédeskedtem, honnan 10 hó mulva Kányába önálló tanítóságra hívtattam meg, vannak visszaélések és tanító-üldözések; igaz, hogy velem már ott megtörtént, hogy az akkori plébános Nagy János azt ígérte, ha ő akarja, diplomámat elveszitem.

Én csak ennyit feleltem rá: nem Nagy Jankó van az aláírva, hanem Szauter. Elfoglalván kányai állásomat, az akkori esperes-plébános Szemerédy Endrével gyűlt meg bajom, kit azonban rövid idő alatt egy összeveszésünk napján megütött a guta.

Utána Nesztlány Istvánnál, ki tanító fia lévén, a tanítót csak páriának tekintette.

A sok kellemetlenségek miatt elhagytam ottani állásomat és Somogy-Szt.-Balázásra mentem, hol 6 $\frac{1}{2}$ évi működésem után a papi intriguának majdnem áldozatul estem.

Onnan Tengődre jutottam, hol 3 $\frac{3}{4}$ évig a legnagyobb egyetértésben éltem Vágner Adolf plébánossal.

A gondviselés R.-Palotára vezérelt, hol 11 évet Somhegyi főthi apát-plébánossal a legszebb harmoniában töltöttem; de ezelőtt 4 évvel az itteni fiók-hitközség elszakadván Főthtól, kaptak a palo-

*) Közöljük e cikket a mint iratott. Tudjuk, hogy a panaszkozó nem egyedül áll e tekintetben. Közöljük, és közlünk többet is, mert úgy látszik, még sok pap nem tudja, hogy a néptanító nem a plébánosnak szolgája, hanem a népnevelésé!

taiak kinullázás utján egy papot, akit nem kívántak. Van azóta R.-Palotának önálló papja, névszerint Beller, ki ha nevét megmagyarosítaná, akkor neve megegyeznék természetével. Ez a jó pap elfoglalván állását, a kántortanítónál kapott díjtalanul élelmezést mindaddig, míg magát be nem rendezte. Azonfelül elvezette őtet a kántor a tekintélyesebb lakosokhoz, kik közül e miatt néhányan meg is neheztek a kántorra, annyira nem tettsett nekik Beller ur. És hála fejében mit tett ez a páter? Még akkor a kántornál étkezett, midőn egyik nap azt mondá az akkori templom-gazdának, hogy a templomtért, melyet a kántor használ, kifogja adni bérbe, mert bármi csekély bért kapnak is érte, — ugymond ő — mégis jobb, minthogy a kántoré legyen.

Második tette még rókásabb. A kántor jóhiszeműleg elmondá neki, a helybeli rendetlen állapotokat, hogy a fizetést törvény ellenére megváltoztatták és a kántori udvarból és istállójának feléből harangozó helyiséget rangiroztak. A pap biztatta a kántort, hogy folyamodjék a püspökhöz, ki szót is fogadott.

A püspökség véleményadás végett leküldte e folyamodványt az iskolaszékhez, hol ez az igazságszerető pap a kántor jogesorbítását jogosnak mondta ki, és a püspökség is helyeselte az occupatiót.

Nemsokára minden köszönés nélkül betoppantott a kántorhoz és ráparancsolt, hogy a kukoriczaszárat a kerítés mellől elrakassa, mert a kerítést kidönti.

Egyszer pedig a kántornak szüksége lévén pénzre, néhány nappal előbb kérte a negyedévi fizetését, mint a terminus volt, a pap ezt a csekély szivességet is megtagadta.

Minthogy mindenben szeret maga szerepelni, a kántortól el akarta vétetni a tandíj beszédését, de abba az iskolaszék nem egyezett bele.

Utána egyik iskolaszéki gyűlésben azt proponálta, hogy az iskolaszéki tagok közül hetenkint kettő látogassa meg az iskolát, mert hátha a tanítók nem teljesítik kötelességeket.

Egy temetés alkalmával meghagyta a s. tanítónak, hogy ezen túl a temetéseknél könyvet vigyen az ő számára a kántor, valamint a segéd is, de biz ettől koppant az álla, vivén azt ő maga.

Ezek mind oly csekélységek voltak, hogy minden összekocczanás nélkül csendesen elmultak, hanem ezután következik a hadd el hadd!

Vesperázni jött kedve a papnak, de a kántor figyelmeztette, hogy az itteni nép nem kedveli azt, ennek daczára pünkösdkor irt a kántornak, hogy vesperás lesz és pedig magyarul.

A kántor visszaírt, hogy ő latinul tanulta és így végzi.

Vesperás után reákiabált egypár civis a papra, hogy hát a pap és kántor maguknak énekelnek ? stb.

Másodnapján predikáció helyett a vesperásnak magasztosságáról beszélvén, a többek közt azt találta mondani, hogy az alföldön kölömb kántorok is vannak, kik buzgón és meglegedésre végzik a vesperást. A kántor botrányt nem akarván előidézni, nem szólt semmit, de mise után nem a legudvariasabb hangon levelet írt át, mely a pátért nagyon dühbe hozta; és ettől fogva szakadatlan üldözés tárgyává tette magát a kántor. A pap dühtől tajtékozva elkezdte a jogcsorbitásokat. Nevezetesen: elvette a pap a kántor szőrűjét, kertjét és adott helyette kisebbet és rosszabbat.

Megtagadta az ugynevezett egyenértéki adó fizetését, melyet addig a hitközség teljesített; továbbá a meszeltetést és különféle javításokat.

Failletéket a kántor 1876 óta 1884-ig méter öl szerinț kapta, ekkor azonban a pap megvette ugyan a kereskedőtől méter mértékben a competentiát, de leszedte róla a feleslegest és saját udvarába rakatta le.

Paplak építésekor neki ment a kántor luczernásának és azt önkényüleg lekaszáltatta, onnan ásatván homokot az építéshez; s midőn ezért a kántor a bíró és jegyző közvetítésével óvást tett, azt adta okul, hogy ő erre felsőbb helyről utasítva van és ezért a kántor kárpótlást nyerend. Ezt ígérte a ker. esperes is, de biz a kántor nem kapott semmit.

Ugyanekkor azt akarta az esperes, hogy a padlás-feljárásból engedjen át a kántor a pap használatára egy darab részt, mit biz az nem teljesített.

Elvette saját buzájának elhelyezésére az alkalmas istállót, mely helyett építettett ugyan másikat, de a mely ugy biztonsági, valamint czélszerűség tekintetében nagyon kifogásolható.

Neki esett a kántor szabad stólájának és azt az ő felterjesztése folytán a sz. szék illetéktelenül meghatározta.

Még az iskolások után járó 20 krt. is el akarta kobozni, de arról a sz. szék letiltotta.

Mit mondjak az iskolabani disciplina megváltoztatásáról, a tanoncok templomba járásáról, az elemi katekizmusnak kiküszöböléséről és a középiskolákban használt káénak behozataláról? Jobb ezekről hallgatni.

Csak még azt a nevezetes dolgot emlitem fel, hogy legutóbb szóváltás közben több kifejezést használva, a kántor az ő fenyegetéseire azt válaszolta, hogy felveszi a keztyűt vele szemben és ha ott döglik is meg a küzdőterén, de harcolni fog vele; — ezt ő úgy fordította el, hogy a kántor azt mondta: „ott döglik meg,“ miből azt értelmezte, mikép a kántor őtet meg akarja mérgezni, s ezért az ostya-sütést elvette tőle; pedig az is jövedelmét képezte a kántornak.

Ennyi kellemetlenséget természetesen szónéklül nem tűrhétvén a kántor, felterjesztést tett a püspökséghez, honnan elutasító válasz érkezvén, a kántor a miniszteriumhoz fordult, honnan a kérvény a közigazgatási bizottság útján a püspökséghez tétetett át, honnan a dolgok megvizsgálására a ker. esperes lett kiküldve, ki a kántor panaszát méltányosnak találta, de felterjesztésében azt állította, hogy a kántor panasza minden alapot nélkülöz.

Erre a kántor ismét felterjesztést tett a sz. székhez, hazugságnak állítván az esperes felterjesztését, de arra válasz nem érkezett, tehát maradt minden a 6 garasban.

Legutóbb beleavatkozott az ismétlő iskolások tanításáért a községtől járó 100 frtnyi járulékába és azt 3 tanító közt akarja felosztatni; pedig eddig azt szerződés alapján a kántor segédjével tanította.

Megjegyzendő, hogy erre vonatkozólag több felsőbbi rendelet van, melyben világosan ki van mondva, hogy az ismétlő iskola felekezeti nélküli lévén, annak berendezése és tanítási ügyében felekezeti hatóság nem prejudikálhat, mégis a pap a r. k. iskolaszéket ily határozat hozatalra birta, mely ellen a kántor fellebbezéssel élve, a szolgabíróshoz fordult, honnan a községi elüljáróság véleményezése kéretett, mely megtörténvén, újra a községi képviselőtestülethez utasított.

Most még a kimenetelről nem szólhatván, mert az ügy tárgyalva még nem volt és így nem tudhatjuk, hogy mit szül a jövő, de azt előre is jelezhetjük, hogy a kántornak ismét a felsőbbi hatóságnál kell orvoslást keresni, annál is inkább, mert a főnótárius is a pappal egy gyékényen árul.

Ennyi zaklatás és jogtiprás után méltán kérdezhetjük: mi lesz szegény tanítókkal, ha a kormány kezébe nem veszi ügyüket?

R.-Palotán, 1888. szept. hóban.

Rácz Ferencz,

néptanító, a Vác-egyházmegyei
tantestület elnöke, persze világi
kire nincs bízva semmi.

Levél a szerkesztőhöz.

A mult havi számunkban olvastam a „Tanítóbarát“ tek. szerkesztőjének, azon szomorú jelentését, mely nem csak szomorú, hanem sajnálatra méltó is; mikor (a kormány lap) a néptanítók lapja a szakkönyvek terjesztését megakadályozza. Gratulálunk Gyertyánffy böles eszmájének, collegialitásának, rokon érzelmének, mikor nem találja méltónak a tanügy terjesztésére czélzó szakkönyvek hirdetését, persze, mert ez által kárt okozna a holmi frázisokkal szerkesztett lapjának. Jó formán előbbre valónak tartja lapját a „Tanítóbaráttal“ szemben, ha szabad kérdeznem, mi is az a Néptanítók lapja. Az nem egyéb, mint az államnak ezrekbe kerülő papi os, fekete betűkbe foglalt Zaharai szárazság, egy pedagógiai szélzsák, mely kívülről nagyot mutat, de belől üres. Ugy hiszem az általánosból elég lesz, tehát térjünk át az említett lapnak egyes rovataira.

a) A lap vezércikkei. A lap elnevezése is mondja már „Néptanítók lapja“ (s nem Gyertyánffy lapja) tehát szaklap, s ebből kifolyólag követeltetik, már hogy vezércikkei paedagogiai irányu cikkek legyenek; de milyenek azok? A vezér cikkekben találjuk legtöbbsnyire a vad paedagogusok közleményeit német tanügyi lapokból fordított cikkeket, mik alá többek között Suppan V. szivesen oda írja a nevét, és szedegeti a jó rokontól Gyertyánffytól a honorariumokat, mik a néptanítók által irt szakszerűbb és jobb cikkekkel illeték volna, de hát nem illetik, mert kiszorulnak; vagy pedig az ilyen elhunyt vad paedagogusnak életrajza s az égis való magasztalása.

b) A hazai és külföldi események. A hazai és külföldi eseményeket is csak annyiban közli; hogy a lapnak ama rovata üres ne legyen s amit közöl is, már hetek óta csiriplik a verobek.

c) A gazdasági rovat. A gazdasági rovatokban találjuk: A méhészetet baromfi tenyésztést s több e félet.

Kedves Gyertyánffy ur! ezt mi ugyis jobban tudjuk, mint maguk Pesten, csakhogy nincs módunk benne, sokkal jobban cselekednék, mikor az íróasztalnál van, ha a sok kenyérért kiáltó tanítókért szavát emelné*) mert azzal bizony nem mentegetheti magát, hogy nincs tudomása a tanítók anyagi helyzetéről, hiszen kezéhez kerülnek azok a zsiros 60—70 fortos pályázatok. Ugy-e, azokkal

*) Noiszen meg is köszönné a miniszter! — Sz.

nem törődik? Csak az a fő, hogy a hatvan-hetven szóért a három krajczárt is megkapja, már akkor beéri vele.

Örülhetünk, mikor ilyen gondviselőnk van Pesten, ki csak a maga malmának kerekére hajtja a vizet.*)

Wilfinger Károly.

B E K Ü L D E T E T T.

„**A hangjegy szerinti énektanítás** gyakorlati könnyü módja, különös tekintettel a népiskolákra“. Irta Szebenyi József miskolci kántortanító.

Szerző igen becses művet irt a néptanítóknak. Megoldotta azt a kérdést, miként lehet az iskolában a kotta-ismeretet könnyen tanítani. Módszere bámulatosan egyszerű és határozottan jó, célhozvezető. Előszavaiban maga is mondja, hogy az első sikert a saját iskolájába aratta vele, a hova pedig jobbára a szegény munkások, napszámosok gyermekei járnak. Megvagyunk győződve arról, hogy műve a kapcsolatos „É n e k g y a k o r l ó k ö n y v“-vel hamar el fog terjedni, és eszközül fog szolgálni arra, hogy a népiskolákban az énektanítást a kottaismeretek alapján tanulják a gyermekek. Ára a módszeres könyvnek 80 kr. a gyakorló könyvnek 40 kr.

Romai kat. egyházi énekek az isteni szolgálat összes ágaira stb. Szerkesztette Kapossy György naki (Somogym.) kántortanító. Első kötet III. füzet. Ára 1 frt. Kapható szerzőnél.

Az iskolai vizsgálatokról. Röpirat. Kibocsátotta Dreisziger Ferencz néptanító Bács megye Ada községben. Ára 30 kr.

Országos figyelmet érdemlő nagybecsü munka. Szerző megcáfolhatatlan érvekkel bizonyítgatja, hogy az iskolai vizsgálatok káros hatásúak, ugy a tanulókra, mint a tanítókra, a népnevelésre és magára a tanítás eredményére. Ezt a munkát érdemes volna első sorban a közoktatásügyi miniszter elé terjesztetni, azután felolvasni minden iskolaszéknek, figyelmébe ajánlani minden tanügyi hatóságnak, terjesztetni a nép között minden tanítónak. Lapunkban közlünk egy érdekes részletet, mely bizonyára, megnyeri olvasóink tetszését.

*) Reméljük, hogy az új miniszter a „Néptanítók Lapját“ is átalakítja. Ohajtánánk, hogy a N. L. olyan legyen, hogy minden más tanügyi lap fölösleges legyen mellette, s legelső sorban a miénk legyen, vagyis hogy ama sok haszontalan rovat helyett alkalmaznának egyet, mely nem az iskolával, hanem a tanítóval foglalkoznék! — Szerk.

Felelős szerkesztő: ZIEGLER GÉZA.

MULATTATÓ.

Azok a gyerekek !

Műveltebb társaságok beszélgetései többnyire csöndes, fegyvernélküli hadakozásnak nevezhetők. Azaz dehogy fegyvernélküli ; van ott fegyver, még pedig nemcsak Mannlicher, hanem többnyire weiblicher is ; sőt ez utóbbi gyakran még élesebb annál a bizonyos kis m-es Mannlichernél. Aki a másikat jobban le tudja főzni, a titkos czélzásokat jobban elérve, azokat finoman, sértés nélkül, sorok között tudja, magától elhárítva, élével vágója ellen fordítani ; aki a rejtett szótámadások, a megjegyzések útegei elől ügvesen kibujva, egy-egy találó megjegyzéssel az egész záport vissza tudja fordítani az öntöző fejére s mindezt barátságos, kedves arczczal, csöndesen, finoman, de mégis úgy, hogy kiérezzék belőle a rejtett gúny — az a győztes az ostromban. Aki sokat forgolódik társaságokban, annak ez nem is nehéz, csak résen kell lenni, az a fő ; a frappans visszavágások egy gyakorlott hadakozónál szinte maguktól jönnek, mondhatni öntudatlanul. S annál jobbak, mennél természetesebbek, minél öntudatlanabbak. És ez a hadakozás még nem is kellemetlen, ez adja meg a társalgás fűszerét, erejét, ingerét. Gyakorlat által sokra lehet vinni, mert hát — gyakorlat teszi a mestert. De még sem hiszem, hogy utólérhetné valaki a — gyerekeket. Igen, a gyerekeket. Mert mint mondtam, azok a lefőző vágások annál hatásosabbak, minél természetesebbek ; már pedig ki tudna oly természetesen, oly igazán öntudatlanul vágni szavaival, mint néha, sőt gyakran azok a gyerekek ? !

Beiratás van. Az anya kis fiával megostromolja az előljárást szegénységi bizonyítványért, az orvost himlőoltási, a plébániát születési, az iskolát felvételi bizonyítványért — végre nagynehezen be van írva a csemete. Kijövet kérdi a gyerek : — Vizsga után is ilyen nehéz bizonyítványhoz jutni, mamám ?

Nagy a tolakodás. Hogy a bajon segítsenek, az iskolaszolga a kapunál számozott czédulákat osztogat s a szerint eresztik be a törekvőket. Egy apa jön ; sietett, hogy kis számot kapjon s hamarabb bejuthasson. Sikerült ; csak ötödik volt. Ugy-e papám, most örülsz, hogy ötöst kaptunk, de csak adna a tanító ur ötöst !

Vidékről jött a fiu az apjával. Kitünő bizonyítványt hozott ugyan, de a fővárosi urak még sem akarták felvenni a gyereket

előzetes megvizsgálás nélkül — mert hát tudja is az a szegény falusi tanító megítélni, hogy mit érdemel az a gyerek! Meghallja ezt a fiú; sirva fakad s mondja: — Menjünk haza, apám, otthon csak tanulás után van a vizsga.

Egy másik fiú, ki hasonlóképen járt, azt kérdezte apjától: — Ugy-e apám, itt Pesten többet tudnak a gyerekek, mint otthon a tanító ur? — Már miért? — Mert ez a tanító ur újra kérdezett és azt mondta, hogy ott minálunk nem jól irták meg a bizonyítványt.

Egy mogorva arczu tanító kérdi a gyereket beiratáskor: — Hát mit csináltál a vakáczióban? Ijedten felel a fiú: — Kérem én nem voltam a vakáczióban, én — itthon voltam. Nem tudta még szegény, hogy mi az a vakáczió.

Látja a gyerek a nagy tolongást beiratáskor, meg a sok pajtást, s azt mondja: — Apám, itt jó dolgunk lesz. — Miért fiam? — Itt sohase vernek meg. — Nem ám, csak rosszak legyetek! — Ha megvernek bennünket, akkor meg nem kell majd tanulni, mert nem lesz idő. — Vagy, vagy.

Sok az akadály beiratáskor, alig lehet bejutni a tanító urakhoz, kik egyik osztály termében végzik a nehéz munkát. Régen várt már a gyerek; végre beeresztik. — Mamám? — kérdi — mindennap ilyen nehezen eresztenek be az iskolába?

Egy elsőbe készülő piczi pedig így szólt anyjához: — Ugy-e kértelek mamám, hogy ne gyerünk ide, látod nem is akarnak beereszteni.

Sokáig kellett várni. Meleg is volt, izzadtak az urak benn, a közönség künn. Egy ur már vagy két órája vár kis fiacskájával. Végre üt a szabadulás percze — a gyerek be van írva. — Csak-hogy vége van! — sóhajt az apa kijövet, homlokát törölve. — Ugy-e te is örülsz, mikor kijössz az iskolából? — mondja rá a fiú.

Be van írva. Meg is fizeti az apa a tandíjat. Letesz egy tizes bankót az asztalra. A tanító ur beteszi a kasszába s visszaadja a járandóságot, olvassa: öt. . . Látod, neked is ötöst ad — sugja a fiú apjának.

Ilyen és hasonló esetek halomszámra történnek beiratáskor. Ez a beiratás humora.

A tanulságot ki-ki levonhatja magának minden egyes esetből. Mert hogy az ily esetekben van tanulság, sőt talán több, mint a komoly dolgokban, az bizonyos.

Czenner Lajos.

Aszondom Benedek jegyző ténsur szottyantásai.

szondom, hogy a peériek könnyen kiirthatnák a filoxeráikat, ha a saját borukkal locsolnák a tőkét körül.

*

Aszondom, hogy ettől a bortul még Európából is kiköltözködnének a filoxerák.

*

Aszondom, — hogy a zászlószenteléseknél mindig több bor szerepel, mint szenteltviz.

Aszondom, hogy csak egy igaz van a világon: a bor; — csak egy

jó: bor; — csak egy szép: a bor.

*

Aszondom, hogy erre már a kabai jelszó következik!

Nem látott még.

Keményen zuhogott a jeges zápor, midőn egy születése óta vak ember haladt végig az utcán, ki ekként szólt kísérőjéhez: No még ilyen komisz időt nem láttam.

BERNÁT GAZSI NR. II.

Nálunk az a divat, aki 9 babát üt, egy hordó sört fizet. A minap, hogy a plebános kilenczet lökött, — nem lehet csudálni, hogy az öröm okozta szórakozottságomban magamat dobtam ki a golyó helyett s lyukon mentem ki...

*

Egy foglyot lőttem a napokban. Kutyám oly mohón kapott utána, hogy leszaladt a torkán, mit észre sem vett a jámbor, mert annyira kereste, hogy szinte nyihogott, ugatott utána; körbe forgo-
lódott, mint a ringlispül s a farka töve körül szaglált, ott érezte
már a fogoly szagát . . . Ugy köllött észre rugdálnom.

*

Egyszer vadrézére lestem. Meglátok a parton egy gémet, amelyik épen egy kis vizi siklót nyelt le, de rögvest ki is csuszam-
lott a hátulján. A gém újra lenyelte, de megint kifurakodott. No! —
gondoltam — így nem válik egészségre! Valami háromszor vagy
négyszer történt ez így, mikor aztán a gém is megunt a dolgot,
mégegyszer lenyelte a kigyót s hirtelen bedugta csőrével a farka
alján azt a nyilást, ahol mindig kicsusszant. Gondolom így célt ért.

Homályos.

Egy: — Ugy gondolom, már volt egy-
szer szerencsém, de hogy hol, arra csak ho-
mályosan emlékszem.

A másik: — Oh, bizonyosan alag-
uton utaztunk át együtt.

gy bölcs gondolatai.

Ha unalmas látogatóid vannak, fogj
ki rajtuk: un t a s d őket . . .

*

„Ember! kétszer szerezh a nő neked örömet: me-
nyegződ napján s mikor — eltemeted!“ — így szól egy
ur, a ki papucs-kormány alatt nyögött neje életében.

A felső gimnáziumból.

- Domine Trütsök, mit nevet ön mindég?
- Kérem alásan, igen fáj a lábam.

